

6 Gruodžio

1898 M.

LIETUWISZKASIS

N. 28.

BALSAS.

Lietuwiszkas Balsas iszeina 3syk ant mėnesio.

Kasztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auropoje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 dorėlu, o wieną sykj garsinant 20 centu už kožną eitūtę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

Insteigta 1876 m.

AGENTURA PIRKIMO NAMU, SAUGONES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES

C. W. DENGLER,
115 N. M IN ST. Shenandoah Pa.

DJONOS IR WISOKIU PYRAGU
(PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-gi ir wosokiu „candies“

galima gauti labai pigiai pas mane, ateikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAH.

A. Abromaitis & H. Babelis,

Drapanas darome ant apstelawimo isz materijos naujai isz pabrinko iszejusios, taip-gi paduodame wirsutinius ir apatinis marszkinius, skrybeles, kalnerius, petneszas, krepetaites; szilkinas ir linios, pokaklinius para szezius, ir penczukas. Ateikite, brohui, pas mus pirkti!

210 S. MAIN ST.

Namuose Karpaucko SHENANDOAH PA

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

naminius daigtus. Siurimo **MASZINAS**

WARGENTUS, PIANO IR GRABUS

pas WILLIAMS & BROS,

13 Main Street. Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

parlmoda geriansius tawornus už pigiausią prekę. Nėkur pigians neparduoda mlitu ruginiu ir kwėtinu, mėsos, emilo, kawos, deszru, krakuolo, tabako, rezinku, agurku, stiklu, turelku darbinu diapann ir tt. Eikite ir pirkkite wiską ir leby-stos kroma! Imokantis lietuwis už akciją \$ 10 stojasi sąwaltytojn kromo. Nepamirszkite wietą!

E. CENTRE UL., arti Lehigh Valley geležinkeldwario,
SHENANDOAH PA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

yra agentu L. Balso dėl Lietuwos. Už tai užmarėnai, norėdami gauti Balsą ir kningas, kreipkitesi prie jo, raszdami po adresn: M. Jankus, Bitėnai, p. Lumpėnai, Ostpreussen.

J. H. POMEROY,

ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Beddallo

LIETUVIŲ RASZTAI IR RASZTININKAI XIX SZIMTMETYJE.

[Tąsa.] „Nelaimė musu kalbai, raszo Wisztelauckas, kad kiekvienas raszalus mislyja ir nori, kad jo kampo kalbos budas yra tikriausias ir todėl turi būti no wisu priimtas“. — „Raszkykite wisi pagal sawo didžiąją iszminti, nėra Juszkewyczius taip wisiems rodyja. Ir jei paklausys jo balso wisi Latainiu nelykucziai iszsigiminiawę net i szesztą eilę gadyniu, tai lietuwininkystę pastatys szwietui ant paminklo tukstanti sykiu didesni už Babyloniszkaį kalbos sumiszimo bokszą ir, žiuoma, potom negalėdami suprasti wienas kito, aplois ji ir iszsisikirstys po szwiotą i tiek genčių, kiek bus prie to darbo darbininku — rasztininku!!!“ — „Jei norite dirbti dėl sawo ir tėwynės garbės ir ją užpelnyti netiktai no sawiszkiu, bet ir no swetimiu genčių, tai neterszkite rasztbudžio, bet walykite ir dabinkite ji, jei bent neapjuoktu musu swetimieji ir idant neapsmutinti mutnybe nusminimo szwiesesniu musu broliu, kurie trokszta kalbą pakelti i wietą jai pritinkancią tarp kitu kalbu szwieto!.. Be parėtko tiesraszybos sawo kalbą tik mariname, ne gauwiname. Sakau mariname, bo negalima sakyti kitaip, matant perkrapymus tai sziokiu tai tokiu budu, kas yra ižiurama, kaipo naikinimas senu, o twėrimas nauju žodžių, o podraug ir kalbos. Nepeikiu wartojimo in wietoj e pasplydusios isz swetimiu parubežiu i musu Lietuvą, kaip ant pawyzdžio s i a n a s wietoje senas, duszia wietoje duszė ir tt., nėra isz tiesos a yra senesnė už e, isz kurios per suminksztinimą ir nužiaminimą balso ji pasidarė, t y. e isz a. Juk tik geriaus skamba cziabatas negu czebatas, bo av yra branduolu žodžio, ne ev! jis paeina no žodžio awt, awtas, awtis. Cz minksztinasi pridawimu i tarpą i neisztarimos, o tai nusidawę isztarmėje po permainymo litaros t in cz. Ta-gi t man rodosi isz pirmastinės litaros persikeitė i dž. Todėl pirmastinę palikdamas nejudinta, pasakysiu, jog pirmiausiai wadinosi --, potom 2. džiawatas, 3. tiawatas, 4. cziawatas, 5. cziabatas, 6. czebatas. Kasžin ar su cžėsu neužsimanys nekurię wadiuti cziabatas, cziubatas ir cziabubatas, czeubatas?! Czia turin priminti, jog tas wardas cziubato yra labai senas ir tikras brolis taip mylimosios nekuriu t a u t o s!“ — „Tanta yra atgabenta Teutonu ar Tautonu, ir ismeigdinta Lat'woj arba Kuronijoj, isz kur mažumas ir Žiamacziu pasisawinc, bet boweik wisoje Lietuwoje nesuprantamas yra žodis, tai-gi welycziau ji kaipo swetimą 'tautologą' panėkinti“ — „Asz dabar atpułdamas protawoju ir smagenis laužau ir akis baigiu ant isztyrinėjimu kalbos musu ir slawiszku, palygindamas su romaniszkomis ir isz dalies su wokiszka, ir, kaip man rodosi, ibridau jau gilai, gilai“. — „Apgailėtina yra, kad musu broli nenori ar nemoka taikintiesi su tiesraszu musu; kiekvienas raszo pasipuoszdamas ir pasisziauszdamas lietuwiszkus žodžius, o nenumar ydamas, kad juos darko, bet mislyja, kad jis ir jo kampas gryniausiu ir walingiansini wapia ir isztaria. Gramatikos mums reikia ko wėlxiansini, bo iksziol uctarime nu wienos linkanczius dėl angsztosios Lietuvos. Bet kas paraszys? wiena sutaisymas uctinkis wisiems. Ka-gi duryti? Ar raukas sudėjus laukti geresniu gadyniu? Ne! Reikia mums wieny iesi i raszalystes slydę arba literariszka draugystę ir podraugiai mokintiesui-jie turi apsznekėti kaip ką raszyti ir pagal sutarimą gramatiką paraszyti. Asz pradėjau tokią statinėti, pagal galubes arba nžbaigimus žodžių, ale ubejoju ar patiktu wisiems; labiausiai nepriorendėliu lietuwiszkoje kalboje pradėtu peikti, kad ne pagal ju szalies arba ju pacziu nuowoką snatayta pasirodyta. Jus-gi Amerikoje nemiegokite, ir wietoje szwen-

tuju ir szwietiszkuju draugysziu, sulydykite koki žiedeli literariszkos draugystės, o tuomi užsipelnysite no wisos gentės garbę ir tėwynei atgabensite didžiausią naudą. Ten jums nėks nedraudžia nždėti tokią draugystę. Jei n'yra daug mokintu darbininku, priimkite ir nemokintus, kad paszūpą nesztu, o mislyju, kad atsiras ir Europoje newienas, kurs su sawo protu ir skatikėlu glausis i draugiszka žiedą, idant atlikti sawo kaltenybę dėl tėwynės. Geresnė tai butu draugystė raszalystės negu 'Byrutės' ar jai lygiu. Apie tą paskutinę nedaug ką žinau, bet man rodosi, kad jigi tik dėl prusiszkiu ką gero isztaisyti ir kelintą no susiwokietinimo sulaikyti. 'Byrutė' i iszziel dar nėko nepadare...“ — „Asz ilgus plaupimus raszau; dawanokite, bet nemislykite, kad asz isz pajunkimo arba paikystės tai darau! Ne, man nusibosta cžėsaus paiszyti, bet paiszau, nėra mislyju, kad mano darbas wis pamažėlu prawarinės miglas tamsybės, nežinios, o aiszkins prabrėksztanczią dieną del musu gentės“. Ir ar dywas, kad Wisztelauckas, taip angsztai kėldamas kalbą, twirtina sawo dainelėje „Lietuwiszkoji kalba“, kad ir diewas lietuwiszkaį pasauli sutwėręs ir kad, lietuwi,

Ludyja mums tawo dainos,
Giesmės, waudos, mytai seni —
Kad be jokios tu atmainos
Amžiu amžius jau gyweni.

„Asz pirmas, kaip pats pripažysta, iszplėsziau Jurgi Mikszą isz miego apkabinimo ir isz glebio wokietystės, ir dawian pirmą paszūpą, manding bene didžiausią ant surinkimo myslu kaip dėl nždėjimo ir iszleidimo laikraszezio 'Ausros [tą J. I. Kraszewskis pirmas Drėzdene 1880 m. man nžmanė!], taip ir ant jo iszleidimo! Nors mano 20 dorelu nedideli piningai, ale kaip pats pripažysta, su tais gulejo pirmus du No. iszleidamas moitintiesi, bo no tėwo nėko negawo ant maist...“ „Gadu patodyti jo pirmąją man raszytą gromatelę su paanksiutu monogramu Georg Mickschas gotiszkomis litaromis drukawotą ant gromatinės po. pėros. Mano wienas, ilgokas rasztas taip ji sujudino, kad pradėjo no tosyk jaustis lietuwininku ir sawo prawardę pradėjo raszyti lotyniszkomis litaromis ir perkeitė ek in gryną k. o seli u sz, prieg tam isz wisu sawo rasztu iszgaudė ir iszskutinėje wokiszkaį paraszą. Kaip man jo seserėms pasakojo, jau jis nenorėjęs nei lietuwiszkaį net su juomi sznekėti; tai-gi mano rasztelai nors silpni, isztaisė jau netik su Mikszu, ale ir su pacziu jo seserėnu ir kitais nemeuką atmainą, asz esu isz to palinksmintas ir jau czin jau, kad mano dusawimai ir weikalad atneszė nemeuką waisiu, ir nesza dabar apszėiaus kas kartą. Gali Mikszas pasakyti, kas buwo pirmas, kurs iszleidimą laikraszezio lotyniszkomis litaromis spaudinto nžmanė! Asz isz to nesigiriu, ir gatawas nutylėti, jei kas girsis, kad tai jis tą misli padawė, kaip nutylėjau dang dangta radęs drukawotu isz mano gromatu, o mislis mano už ju pacziu iszradimą paduotas. Nėko neiszskadyja, bile tik tėwynei ant naudos. Mano darbas, aszarus ir galingi dusawimai prie parstatymo Wytoloraudos iszspausti, nennėjo ant nėko, bo Wytolorauda pajudino ne wieno Jankans szirdi, bet ir kita, nors netaip labai nžgandama pajautimus, o dabar padawė pajudintus misli apie rojaus kalbą ir Droni Bruwziad Tiltėje misli surinkimą suszaukti ant paplatinimo tos misles. Czia dar negidas; dabar mokiutiejie pradės stropius perbandyti liet. kalbą ir utiwersitėtnose: liet. kalba pradės žydėti kaip pirmastinis žiedas žmogystės. Tai-gi ir asz wenkus squatėlis gentiszkiu jau sawo plytelę prisidėjan prie patausymo wirstancziu gywenimo musu ant szios pasaulės ir isz dalies nžstranktą skolę kraujo atwokėjan, nereikidawamas kitomszko žmokesnio, kaip tiktai priemimo

mano darbu waisiu".

Kad Szlupus praneszė jam, jog su wargu istenge apginti 'Unija' no irioginimo į ją lenkiszko žiamės ženkle per Twarowski, Wisztelanekas taip atsiliepė: „Butu apgalėtina, kad i lietuwiszką Lukraszi italpintu lenkiszką zuwedrą ar waruą (juk jie ar, deminutiv, arelo, neturi, bet kas žin kokią patwarą!) prie musu waiko ar Pagonos, nės jankai to lukraszeio neskaitys. Lenkai kiska musu ženklą, nės žino, kel tukstan žnia sulenkintu lietuwiu ju rasz, tas skaito, ale mums ju warnos nerėikia, nors Lenkija taretu prigulėti i Lietuwa ir priesz ja lenktiesi kaipo ruti, atgabent is... Antgalwyo lietuwiszkos 'Un jos' buta gerai kad guletamete lietuwiszką Warką arba waikytoja Paza niotoji pasigumindinti ir pastatyti, bet pati wieną be lenkiszkos žuwėtros! Priežasti skurtumo galėsite patys namanyti bet geriaus kad asz pats pasakysiu. Sawienyjimā pagonos su žuwėdra wisi paskaityta už lenkiszką wėlimā arba traukimā lietuwia sawėspi ant kytresnio sulenkimimo. Luitelis-g) wienas padarytu nemenkā sujudinā dwasiszkā tarp lietuwiu kaip Amėzikoje tēp ir Europoje, jeigu kur galėtu persiganti". T. b. d.

✂ KAS MUS GAISZINO.

(Tāsa) Tuo tarpu wisi istorikai senybės ir swecziai, aptankę Lietuvā, wadina ją jei ne „szalimi pienu ir medu užpludusia", tai nors gausia. Wa ką szneka J. Jaroszewyczius sulyg Szaroko: „turėjo wienok jie (lietuwiai XII-XIII amžiu) kiek reikiu jawu ir galwju, mokėjo isztraukti nandas isz pācziuju giriu ir wandeniu, žinojo reikalningiausius amatus, ir jat isz senybės buwo pas juos pāti kupeczystė; žodžiu sakant, negyweno w en isz „miszku szyksztumo", nės Lietuwa ne buwo szalis wedegiszko bado ir netaimės, kaip tai wadina kaip kurie rasztininkai! Isz czia regime, jog priesz atėjimā lenku lietuwiai nepalygintimai gyweno turtingau ir doriau, negu amžiuje Mikoluno. Mikolunas gilai myfėdamas sawą tēwynę ir norėdamas parupinti wyresnybę priesz pasitaisymo ima dėl sawės nekencziamus tutorius už paweiksčą ir parodo, jog „Tutoriai wirszyja mus netik nāsiturėjime ir pridarnume, bet ir mačonėje artimo sawo", nės jie „suteikia kits-kitam gerumā, teisingai elgiusi su sawo wergais, nės taiko juos tik isz swetimiecziu. Pas tutorius wergas tesitaukydawo 7 metus, posziam likdawo luosas, kaip prisako szwentas raszts ju. Tuo tarpu pas mus kriksczeionis pamokintus per kriksczeionystę mylėti artimā; pas mus peninczius szimtus kuningu, turinczius paisyti į wairias piktenybes, kersztus, o pātiati teisybę, meilę priesz artymo, pas mus dedasi su wisu kituip, negu pas „pagonus tutorius". „O mes, raszė Mikolunas, laikome betrukio wergystėje žmones sawo, gautus ne per karę ir nepirktus, paeinanczius ne nuo swetimos gentės, bet priderinczius musu genčiai ir tikėjimui: naszles, neturtėlus, pakluwusius į žabangus per moterystę su wergėlėmis; mės wartojame neteisingai musu galybę priesz juos, kankindami juos, daikindami, užmuszdami be sudu pagal mažiausio aptarimo". Žiamoji, bet skaitlingoji klasa Lietuwas gywentoji dalijosi į daug skyriu, kuriuos galima perskirti į: 1. baudžianinkus, gyvenusius ant ponu žiamės; jie turėjo sawo eikwojime topinį žiamės dėl sawo mitybos ir dėl mokestu ponams abraکو. Jie sulyg zokouo buwo „žmonės luosi, kaip patwirtina kuningas Baginskis: „Wergystė Žiamacziuose yra lu-

sa (tai apie 1780 m.); wergas gali keltiesi isz wietos-kitojan, tik reikia jam atrasti ką kitā, kurs užimtu jo paliekamā" (wietā). Tolaus tas Baginskis raszo apie turtingumā taju walsezioniu. Bet jis klysta maiszdamas „luosas walsezionis" su 3 eilėmis: 1. su wergais, suimtais ant karnawietės, 2. su wergais paliktais dėl reikatu dware (dwariszkiiais, jie žiamės neturėjo) ir 3. su ukininkais, kurie gyweno kaimuose ir dirbo žiames (wokiecziu ir māska). Pirminiai buwo prikwiesti, arba sawaim persikelę į musu szalį, jie no kuningaikszeziu musu turėjo raszts luosybės; nors ir jie pakluwo po ponu: „nenz tarėjimas sutarmės ponu pusēn reiszkiams, paduodawo lengwiausiai į wergus" 1). 2. eilē netuosingieje pririszti priesz žiames ir buwē baudzianninkais, kurie su wisu negalėjo buti wafnais, nės 5 dienas ant nedėlės turėjo darbuotiesi pono ūauke; panedėlais dėl sawės. Tuo tarpu priesz atėjimā lenku szis wisas skyris walsezioniu buwo wafnus, wien už žiamę mokejo abraکو. 3. eilē wergai, dalijosi į 2 dali: a) dwariszkiiai, tarnai ponu priesz dware; b) wergai suimti karėse. Lyg atėjimo lenku nebuwo Lietuwoje baudžiawas, t. y. tokiu žmoni, kurie nebudami newalni, prigulėtu kaipo sawastis ponams arba kuningaikszeziams. Ir paties wardo nēra dėl pawadinimo tokiu žmoniu. Žodis „wergas" ženklina swetimieczius, suimtus ant karnawietės ir laikomus musu kraszte dėl iszspirikimo, kas szia dien yra užwaduota taip wadinama, kontrabacija". Tai jau nebe walsezionys jie buwo, bet tai newalniškai ir į szius newalniukus pakludawo kiekwienas nors ir luosas" per wisokius žabangus, taip dėl paweiksčlo, jei luosas darbininkas wedė už moterį newalniukę mergaitę, tad ju waikai jau pasilikdawo amžinai newalniukais pažug statutā anu czėsu; nuskurdės skolinnikas darėsi newalniuku. Tolaus Mikolunas skundžiasi ant to, jog „imame duoklę (padotkus) wien nog paweldėtu mums (ponams) neturtingu piloniu ir no silpniausiuju artuju, apeidami pakajingai waldonus dware". Statutas pertaisytas sujungtos karalystės neturėjo sawyje „nėi teisybės, nėi mičaszirdystės dėl nuwargusiuju. Istorikas apie tai szneka: „Kas atadengs faksztus tos kningos (Statuto), tas lengwiai pritirs, kokį likimā paskyrė Lietuwas twėrėjai tiesos dėl tos kuo skaitlingiausios dalies žmoniu", 2) nės wisi wergai (suimti ant karės ir dwariszkiiai) buwo sawystė waldytojo: galima buwo juos skyrimai parduoti 3), ir pabėgusius, nežiurint ant senybės taiko pabėgimo, grāžiuti. 4). Sziems wergams dwojopas buwo budas iszsiluosa wimo: a) jei pabėgęs isz wietos ten pragyweno 10 metu ir b) jei stojus badiu iszwarė pats ponas". 5) Wa ką szneka kitas istorikas apie gyvenimā walsezioniu antrojeje pusėje XVI amžiaus: Sodiszkiiai ten (Lietuwoje ir Žiamacziuose) kenczia persekiojimus no wiresniuju: kada ponas užpyks ant wergo, tad jį priptaka, nuplėszia ir isz namu wisus turtus atima, taip kad nebturi wergėlis ką įdėti į nasrus paczius ir waiku. Kasdien baudžiawā tesia sunkiā. Jeigu atsitiks wergui priesz ponu eiti su skundimais, be dowanu neateik, ir jeigu priesz ponu prieisi, tad jį nusiunczia priesz urėdo; ir wisur duok pas ponā, nės ten žėdnas žodis esti aaksu. Penkias dienas dėl pono darbuojasi, ir szeszta-panedėlį palieka dėl sawo darbu, taipogi ir szwentėje nesilši: nės sodžiuje neszwentina, dirba ką nori, aria, pjawna, kulia, sė-

ja, akėja, grėbia ir kitus darbus wisokius atateisia. Taip kad jei kas paklaus kaip ką, dėlko szwentėje dirbate? atsako: juk szwentėje walgyti ar nereikia? Duokles ir maitą ant metu 4 syk duoda. Ponams taipogi abrakas yra didelis ant neturtėlu. Duoną labai juoda su pelais per pusę walgo ir tt. Prie tokio waringo gywenimo nereikia stebėtisi, jog peržengimas įstatu, paleistuwystė, žmogžudystė taip pliciai wieszpatawo musu tėwynėje. „taip kad paług žodžiu Mikoluno, pragaisinę sawo turtus, jie (kiemionys) pradeda baidauti, metasi į wagystę ir pleszimą, taip, kad žėdnoje walstijoje lietuwiszkoje per 1 mėnesį daugiau žmoniu smercziu nužudo už szuios peržengimus, nekaip wisose žemėse tutoriu ir maskolu bėgyje 100 metu”. Skaitlinės žinoma perdaugintos yra, wienok ludija jos apie daugybę peržengėju wisuomėnieszku budu. Nužudyti žmogų ponu buwo ligiai lengwu, kaip yra lengwu apsiesti su sawo gywulu, nės wergai su kunu, duszia ir wisais waikais prigulėjo jo waldžiai. Antroje pusėje XVIII amžiaus Patiomkinas nupirkęs dvarą nuo Lubomirskio, lenku magnato, iszlawė sawo urėdui tokį prisakymą: „Wisas esanczias kartuwes, nupirktaue lenkiszkaue dware no kuningaieszczio Lubomirskio, prisakau tuojau sułaužyti, nepaliekant nei žymės ju” (Rus. Archiw. 1869 metu n.5). Tai kogi reikia žaukti no XVI amžiaus! Jau minėjome ludijimą Mikoluno apie newalninkus musu žianėje. Bet ne gana to, jog tukstancziai wergu skendo prakaitė nepabaigtu darbu, negana to, jog bizunai tijuno ir urėdo akėjo ju prakaituotas nugaras; negana to, jog iszalkę, nužiaminti ir be wilties gurdo szapuose sawo tėwynėje tėwai su waikais, waikai su tėwais. Negana to wisu, nės paliktu nors paweiksłas žmogystės newalninkui. Kasdien atsitikdawo priepuolai, kurie amžinai nuplėszia žmogų: jo įpatingą žmogiszka weidą; wergas parduodawo ant turgawiecziu, kaip mes sawo gywulus. Nei atpuojanti motyna, nei werksmas tėwu neiszluosudawo no iszweđimo ju duotus ar sunas ant turgawietės dėl pardawimo tam, kas daugiau ponui duodawo. Taip darydawo ir su tėwais, palikdami namie waikus.

Wa kaip tai darydawosi: Artinasi didelė mēste jomarkas. Ponas reikatauja dėl puikiu pokylu ir medžioklu piningu. Tada prisako sawo urėdui iszrinkti isz jo wergu 10 sweiku, gražiu kaip moteriszku taip wyriszku. Urėdas taip ir padaro. Nuwaro iszrinktus, surisztus po 2, ar po 3 wienoje wietoje ant turgawietės ir žaukia pirkėjo. Dažnai nupirkdawo ir musu kraszto ponas; pirkdawo klosztoriai dėl dirbimo sawo pliciu žauku, bet daugiausiai suwražinodawo perkupcziai isz swetimuju szalu, kaip dabar mainėiwai arllu: i z Rissijos, Lenkijos, daugiausiai gi isz Tutoriu ir Turku žiamės. Pirkėjas apžhuri, apczrupinėja žmogų paliepia jam pawaikszczioti, pabėgioti; prityrę esanti sweiku, neszłubą, nekurezią, newotingų, gerus bałtus turinį dantis, jei moteriszka. žiani ar dar mergina, jeigu moteris, ar daug turėjo waiku ir tt. Tada derėdawosi su pardawėju. Ne pasako Mikolunas kiek mokėdawo už žmogų, tik galima tiesiai pasakyti, jog sulyg geru arklų, kurs kasztawo tuoczės „50 — 100 grasziu” (4 dalis).

T. b. d.

- *) Pismo zbiorowe Wileńskie 1859. I str. 95.
 1) Obraz Litwy... 1844. II 152.
 2) J. Jaroszewicz. Obraz Litwy II 151.
 3) Statut Litwy Roz. VII, a. 19.
 4) Statut Litwy Roz. VIIa. 12, § 8.
 5) J. Jaroszewicz Obraz Litwy II. 159.

Pigiausia wieta walseziuje dėl nusipirkimo nauju ir senu peeziu ir wisoku naminu daigtu yra pas L. HUMMEL, 33 W. Centre Str. Shenandoah Pa.

Geriausios armonikos ir skripkos wisokerioju gatunku pas HOLDERMAN, ant kampo Main ir Loyd ulycziu, Shenandoah Pa.

Jei nori waikus aprėdyti už \$ 1.50, eik pas M. Rohrheimer, 11 N. Main ulycziu, Shenandoah Pa.

FAUSTAS MISZKE.

Dwasė gulybia! wisą tu dawei man,
 Ko asz geidžiau. Ir ne ant wello tu
 Reiszkei hepsnos skaustybėj sawo weida.
 Man pawedei stebklus tu gamtos —
 Apimt ję, iszniegint turiu no tawęs waldžia.
 Ir iszinti neszaltą man dawei.
 Daleidei man, kuipo szirdyje draugo,
 Gilai szwentoj kratinėj jos pas'neri.
 Pawėrei man' i srowę gywasties gulingos,
 Iszmokei man' sawybę tu atrast
 Wilniuose, wėsuło werpete, gejaus
 Pannksnėj. I miszka, wėtrau kilus,
 Kaip medžiai griuwa ir kits kitą drasko,
 Kaip lužta braszkonti galuns — puszis
 Ir griausmas jos griuwimui tariu,
 Tad wieną ir nugriuntą man' wedi,
 Tuoczės mislymis pats sawę mieruoju,
 Atrandu sawo dwasės asz sleptas. —
 Ir lyg tik mēnuo skausstus sublyga,
 Tuojau apsiuozia man', kaip debesys,
 Atwėkęs no žilos wirszunės drėgno kalno,
 Szeszėlu balti isz senu dienu —
 Ir maudo dwasę mano taip grandingą.

Regiu — be galo wisą dėl žmogaus.
 Apsiaustas lumės asz buwan kaip diewas;
 Tu man dawei wadawą; ji upleist
 Asz neb'galu; bet jis — kersztungas, rustus —
 Manę nužiamin; tada brangins jis
 Iszjuokia dowamas, už nek jis turi.
 Krutinėj mano meilė be twarkos
 Nekaltam sutwėrimui jis sukurstė:
 Asz raskaziinis pagėdimus gesiu,
 Atgawęs, wel degu, asz pagėdimais.

W BEWALDIS.

★ STARPOLE (Senapilė, Marijos-pilė, ar gal dar ir kaip kitaip mus patiljotai tewadina). Szią wasarą pas muszkeziai ir tankiai pulijo. Daug szieno, dobilusupuwo, jawai uzderejo pusetinai, tikrai rugiai, kaip žmonės jiems, dar ant kelmo tebėsaut, mišė be braudos, užtaigi awižos brandžios. Bulwes „amaras” pagadiuo, daugumo wisai papuolė; o kas ir prikasė kiek, tai ir tospaczios nekai, negardžios arba, kaip žmonės sako, „nesmokaunos”. Turgs in rudeni mažumą paszok. Eulwin puska tš (16 gor) 5 ir 6 aukštinu (naksinas-15 kap.). Aw ž i p. s. autis 1 ru. li. Rugin pus. actis 2 ru b. Ia kas sulyginant su tuom, kaip buw prieszu kokiis 7 metus, atpigo. Už moga opuę desctino) widut nie luko 50 ru. ir ma. ias, o arais uetūs mokėdawo po 100. Algos darbininka ir samdiminka danti. nis mokestis po senowei, nesimažina. Berias ant gaspadoriaus draupios ir walgio ganna no 20 iki 40 rub., mērga no 12 iki 18 rub. Dieuims mokestis darbininku wyrn 20 iki 30 kap. ir net 50 pasiekia, moteriu 15 iki 30, tai wasnos mete. Kulikai kula daugiausiai isz wienuoiktos, t. y. wiennoiktos kartis jiems, sziaudu jie negatina; walgis arba ju arba gaspadoriaus: musu gaspadoriu walgi dai už menką ką laiko.

Gaspadoriaus dabar yra gana sunku. Noriut jie, kaip

Tik asz at imenu, wis skunsdawosi, kad negali gyventi, bet isz tikro jie ne be reikalo dejuoja: mokesčiai rėdai nest mažina, bet dar didinasi, algos darbininku po senovei, ka lėdos po senovei, o turgus menki. Kitas papulde dalos. Mat pas mus tasai brolis, kuris pasilieka gaspadoriumi, tu pat iszmokėti kitiems brėl. ms ir seserims po kelis szintus, žiu rnt ant to, kokie namai. Žinia, kaip buwo geri turgus, pada buwo galima po daugiaus iszmokėti. Tai-gi tie, kurie pada apsiraszė namus, ir dideles dalos sutiko iszmokėti sawo broliams ir seserims. Bet dalos mokasi už kėla metu po „rasztu“. Czia užklupo bėgi turgus. Piningą nera isz ko pad uryti. Ir noru nenoru tui eiti gaspadorius isz namu. — Kiti dar kitaip apsgawo. Jie pirkosi lauku tais metais, kaip buwo geri turgus, o piningus sutiko 'ant terminu' po kelis metus iszmokėti. Bet suprantama, kokia baika su jais atsitiko. Tai-gi su wisai nedywai, kad dabar gana taukia iszgiusti, kad ten ir ten namus to ir to ant licijos pardawė, arba tą ir tą žydai iszmėtė.

Ant sziu metu pas mus tikėjosi wisi bėgu metu, netik žmėnės prasti, bet daugumas ir taip wadinamos inteligencijos; mat dywinai kaip tai jiems iszrodė szitas 1888 metas, kuris turi net tris sykius po 8; tai, girdi, neweltu taip, jau czia bus kas nors. — Daugumas gaspadoriu laukė su džiaugsmu sziu 'bėgu' metu. Tai bent, girdi, szejmykszezius diėwas pakoros ir gaspadoriams polengwės sziek tiek. O kad jiems užtėmysi, kad ir patiems bus sunku, tada krestelę galwą atsako: „Riebus jautis iki sukus, ku das ir pastėps“. Kiti laukė kariu ant sziu metu, kaip iszganymo, tada mažiaus žmoni busiant ir likusiems geriaus bus ant szwieta. Žinia, kad kiekvienas taip sakydamas, mislyja, kad jis iszlikis gywu ir jam bus geriaus.

Abėlnai, sziek - tiek dirstelėjus i gywenimą musn žmoni, nesunku užtėmyti, kad jau dabar mės turime ne wieną luomą mužiku, bet bent 2 gaspadoriu ir kampininku arba darbininku, su wisai neturincziu žiamės ir mintancziu isz darbo sawo rauku. Tarpe sziu dwiejų luomu stowi dar taip wadinami daržininkai, trimargiai, szeszsmargiai, kuriu jau patis wardas rodo, kad jie taršiek-tiek žiamės. Gaspadoriai (pilnai gaspadorius wardas duodasi tik tokiam, kuris turi apie 20 morgu, ne mažiaus) isz augszto laikosi priesz kampininkus, nenori su jais susidėti. Jaunas gaspadorius wisai ramiai duoda rauką bneziuoti kad ir daug senesiam kampininkui arba beruni. Bet nenumanu, kad augtu skirtumas, nės gaspadoriu turfas nauaga, ale, atbulai, wis mažinasi — gaspadorystomant dalinasi tankini in kelas mažesnes. Tai-gi, kur pirmu buwo 'gaspadorius' labai tankini dabar atraudi kėls 'szeszsmargius'. Dangiausiai pasidalina namai tada, kada tėwas numirszta nepadaręs 'parėlko', t. y. neapraszęs namu kokiam nors suwui. Bet namai suyra ir po 'rasztu', jeigu brolis, kuriu' aprasztyti namai, negal iszmokėti didu. — Du apsiwedę brolai pas mus negali susigyventi. Turi skirtis. — Dalytiesi namus lengwu yra dar dėito, kad dangiausiai gaspadoriai gywen ant koloniju, ne sodžinose. Sodžiu labai mažai, ir tie patys metas no metu nyksta, kelasi ant koloniju. Wisur aiszkiei pasirodo individualizmas musu žmogaus.

In Ameriką taip-gi žmėnės neiszpasakytai panudę eiti, tartam trauktie juos ten kas trankia. Ipacz jaunuomenė, o isz jos kriuncziukai, apie Ameriką swajoja kaip apie dangaus karalystę. Atsiranda net ir gaspadoriu, kurie namus paunęę plaukia už juriu mariu uždarbjauti. Jie dangiausiai užsidirbė kiek piningu atgal sugryžta. Bet jaunieje dangiausiai iszejdami jau nesitiki kada norint sugryžti in Lietuvą arba kaip jie sako in 'Polscziu', nės bėga no 'ru-

dinės', t. y. no kariaunos. Tokią emigraciją, suprantama, sunku suėaikyti. Tada wertėtu pasirupinti lietuwiams Amerikoje esantiems, apie ateinanczius sawo brolius isz Lietuvos. Dangumas ju, iki darbą gauna, baisiai daug wargo turi pamatyti, kaip asz žinuu isz laiszku ju i sawo gimines.

Dar kelis žodžius apie kriunczius. Ar negeriaus jiems ontu padaryti taip, kaip padarė wienas mano pažystamas, negu ką wilktiesi i swetiną szali. Tai-gi, tasai mano pažystamas, pramokęs sziaip-taip siuti nukelawo i Warszawą ir tenai pabuwęs pas getą kraucziu ke is metus iszdawė ekzaminą ant tikrojo kriunczius. Tai jam patėjo, tiesa, in kėls szintus rublu. Bet daugumas musu kriuncziu isztekto tiek. Pridedu, kad waziuodamas jis i Warszawą bewiek nemokėjo nei rasztyti nei lenkiszkaiz sznekėti. Dabar jisai sugryžęs i Lietuvą apsigyweno mēste Starpolėje ir siuwa saw kopuikiausias drapanas porams, žydams ant piktumo. Siuwa jisai saw, daug uždirba ir gerai poniszkaiz gywena. Ar negaletu ir kiti taip padaryti? Lietuwiams-gi gywenantiems Warszawoje ar kur kitur ir iszmintingiesniems wertėtu pasirupinti duoti rodas norintiems taip padaryti.

Starpoles gimnazija waldžios paskirta ant isznykimo. Direktorius jos taip darysęs, kad ji pati isznyktu dėl stokos mokintiniu. I pirmą klasą pagal istatymus galima priimti 10-12 metu waukus. Ale jei tik wieną nors dieną waukas turės daugiaus negu 12 metu, direktorius nepriima jo, norint kitose gimnazijose, kur direktoriai iszmintingiesni, priima, kad ir keli mėnesiai užaina ant tryliktu metu. Priesz 7 metus gimnazijoje buwo i 500 su wirszumi mokintiniu, o dabar i 200 tiktai. Tiesa, anais metais, buwo geresni metai, bet wis-gi pasimažinimas skaitlaus mokintiniu kuone 3 sykius ne no to wieno priguli. Szimet atidaryta wėl prirengtinė klasa, kuri jau buwo uždaryta, bet mokestis joje pakėltas iki 40 rublu per metus, o 10 metu tam atgal mokestis buwo tik 14 rublu. Dabar gal wėl pasitaisys padėjimas gimnazijos — direktoriu seni werczia laukiau.

Pas mus dabar wisose wytiausybinėse wietose negal žmogus lietuwiszkaiz susisznekėti, tiek suduose, tiek pas wirsziniuką, tiek pas kamisoriu, tiek nawet pas žemski, tik gminu kancelerijose dar lietuwiszkaiz susiszneuki ir tai neabai nori sznekėti, wis dar „pisorius" isz augszto turi pridėti „pane, zeczywiscie" ir kitoki. Nesuprantu, kodėl mus žmėnės nesiuoczia praszymą, kad jiems duotu wyrtausybę mokanczią lietuwiszkaiz. Tegul praszymai pasiliktu saw - vox clamantis in deserto. Ale ką apie praszymus czia ir kalbėti, kad jie nei taip nesiskundžia tarp sawęs, jie mislyja saw, kad taip ir buti tur, kad ir negal buti. Kaip tai wu ponai lietuwiszkaiz kalbės! Dabar, ot sztai sziais paskutiniams metais, dekui diėwui, sziek tiek jau ir jie pradeda dairytis ir akis krapsztytis. Ale toli newisi dar. Per gminas aut „skodu" (zmoni suaign) waitai reikalauja no žmonia kad jie duotu dėl paminklo Aleksandro II nors po 100 rub. kožnas gminas. Žmėnės dangiausiai kytriai pakrapę galwas, at-ako, kad neduos, kad jie: be to karalui daug iszmioka, kad jis juos ir be to jau galutinai nuangė. Bet atsiranda ir tokiu, kurie sutinka duoti — „juk, girdi, m s wisi karalaus, jei praszo, reikia duoti". Waitai-gi su rasztininkais iszsijuosę rėkia ir kalbina žmėnes duoti pinigus. Mat jie tikisi, kad wirsziniukas [žmėnės meczelniku wadina, juos pagirs už tai.

Jau keli metai pakareziui, kaip musu žmėnes aplanko wasaros mete kruwinoji, raudonoji arba greiteji liga [daktarai dyzenterija ją wadina]; ji daugeli nugabena i kapus,

o kitus parsibaigusius palieka dar gyventi, bet ir tie negreitai, vos tik už kelu metų ateina i senąją sveikatą. Lietu-
wiai daktarai! susimildami paraszykite nors trumpai, kaip
reikia elgtiesi, kad neapsirgti szia liga ir kaip užsilaikyti
pacioje ligoje esant. Ak dang, dang ir kitu ligu aplanko
musu žmones! Reikėtu jas aprasztyti dėl wisatinos naudos
kuomi greicziausiai!

Skaitlus mokintiniu isz ukiniuku szimet pasimazino
Kauno gimnazijoje ant 20 proc., Szaulu gimnazijoje ant 14
proc., Panewozio realinėje mokslinyczoje ant 19 proc.
(Glos No. 43, 1888.)

Suwalku rėdyboje 1887 m. 638.440 gywentojn, wyru
316.088, moteriu 322 352. Wisoje lenku karalysteje 8.104-
380, per 15 metu užaugo tiktai 910.668. (Glos.)

Omske, Sibyriuje, kaip raszo Gliebas Uspenskis, raszaų
parduoda ir perka net wiedrais [po 2 rub. už wiedzę]. Tam
mat, kur apszvietimas augsztai stowi! (Ruskija Wiedo-
mosti No. 253, 1888.)

Czyński, laikrasztyje „Wisla“, 1888 m. paduoda szioke
skaitlu lenku: Prusose 2000000, Anstrijoje 2900000
Maskolijoje 1500000, Lenku karalysteje 5500000; isz wis-
o 12.500.000. Gm.

**„LIETUWISZKASIS BAŲSAS“ IR LIETU-
WA.** Kaip tai sunku lietuwiams ką gero dėl tē-
wynės padaryti, kada ju apszwistunai wieni ki-
tiems kelus užkerta ir wieni kitus dako. Taip
į Szenandorj buwo darytas mėgminimas pargabenti
liet. kuningą isz Lietuwos, gerą tēwyną; tai
musu brolai tēwynėje wisoklaus budais taji kanktą-
jį ezion darbininką perkalbiuėjo, idant tik newa-
žuotu, o matydami, jog neklauso, baugintie įbau-
gino. Gal taip ir gerai! Regimai Amerika turi
buti kelo wedėja dėl Lietuwos apszwietimo ir
iszsiwalnyjimo no fanatizmo... nės ten, Lietuwo.
je, žmoniu szirdys ir protai per daug surukę no
dumu tamsos ir pawydo. Jeigu Amerikoje lietu-
wiai ką su wargu nors sutweria, tai Lietuwos bro-
lai per „Kraju“ ir kitus laikraszczius iszjuokia.
O su pagełba į darbus netaip skubinasi greitai
kaip su... trukdyimu daromu žingsniu. Ale ko
kito nuo ju ir kankti? Tie patys juk musu smar-
kiejie wyrai, paremiami net per ju mylistas ku-
ningus, nužudė „Ausraž“, „Szwiesą“, dawė nu-
pulti „Garsui“, „Niamuno Sargui“, „Ziuronui“, o
ko-gi norėti, kad jie mislytu paremti užmarinį,
nors lietuwiszką, laikrasztį, neziurint ant to, kad
„L. BaŲsas“ jau 3½ metu iriasi prier smarkias wil-
nis į ateite. Sawo darbais iktuołaik musu brolai
newieną „BaŲsui“ žaisdą kirto..... Tegul ir taip bu-
na! Bet matytumėme, kaip lietuwyntės reikafai
eitu, jeigu neliktu to jusu, brolai, neapkenczia-
mojo L. BaŲso! Po laikui tik lietuwiai apgailistau-
ti moka ir graudenasi: ale kolek yra goležis kar-
szta ant kalimo, tai negana kad musu brolai wėp-
so župas pakabinę, o tuli dar atkalbina kitus no
darbo – idant mat tuomi tēwynei padaų atneszti.
Neszkite-gi j u s tokiu budu padaų; matysime
waisius jusu weiktumo. Mės-gi wėl irsimėsi to-
laus, pasiremdami wienaitiniui ant sawo pacziu
pajiegu — ir nefaukdami paremimo isz kitur, nės
sa toks kankimas pasibaigia smugiais dėl „BaŲso“
ir jo rėdytojo, o ne sątartiniiu darbsztumu ir gero
welyjimu.

SHENANDOAH PA. 29 d. župkriczio len-
kai szwentė paminėjimą maiszto 1830-31 m. Isz

kaŲbu ten laikytu dawėsi matyti, jog tarpe lenku
auga piktumas už tai, kad lietuwiai eina sawo ke-
lais ir sawo szwiesa; kalbėtojai negalėjo atsigni-
lėti to, kad lietuwiai akyse amerikonu paweržią
no lenku tokius wyrus, kaip Kaszcziuszka, ant
kuriu lenkai iktuołaik atsiszaukdawo su pasidy-
džiawimu. Prie to wisu wisiems susirinkime
esantiems lietuwiams labai durė į akis reikafawi-
mas lenku, kad Lietuwa Lenkijai butu wierna ir
„padonka“! nors, kaip isz istorijos žinome, Lietu-
wa žudejo buti lygi ir wafna sątikmėje su Lenkija.
Lenda mat yfa isz maiszo! Jeigu lenkai budawoju
sawo „Ojczyzną“ ant skriandos ir prispaudimo su-
sėdiszku tautu, tai gal jie tikėtiesi, jog lietuwiai
szia dieu jau nesiduos ant sawės jodinėti, kaip tai
buwo pereinuwėje. Bukite teisingi, o jus lenkai,
dėl lietuwiu, negeskite kraugėringu karalu ir pra-
kaitą wargdieniu iszeziulpiancziu kuningu, troksz-
kite meilės, lygybės sąnariu draugijos ir walny-
bės, tada Lietuwa prisidės jums įgyti walnybę ne
dėl karalyszkos Lenkijos, ale dėl darbininkyszkos.
Ar suprantate?! Szia dien ne „filozopai“ nei „gu-
dragalwiai“, kaip jus sakote, ardo sutarnę tarp
lenku ir lietuwiu, ale jus patys geisdami ant lie-
tuwiu sprando uždėti baudžiawiszką ir padony-
stės jungą. Dywtiesi reika, kad New Yorke at-
sirado ketetas nebrendusiu jaunę lietuwiu berots
nemėgancziu lietuwyntės, k. a. Dewoina et con-
sortes — kume tikisi padarysę atbulinę tēkmę lie-
tuwiszkoje draugijoje, taja taikindami į lenkystės
jungą. Brolai lietuwiai, nors jusu szirdys dėl
Lietuwos atszafusios yra, ar-gi nemałonamus jums
butu dirbti darbą dėl gawinimo mokslo tarp lie-
tuwiu, dėl platinimo žiniu apie pereinuwę Lietu-
wos ir apie budą, kokiū Lietuwa kulturoje augsz-
tyn galeta paszokti, ažuot ką jus dabar auszinate
burną apie gładimą lietuwiu prie Lenkijos? Ar-
gi jusu protas dar nei tiek toli nesiekia, kad Len-
kija neįstengs, o matomai nei nenorės, kaip nen-
ri szia dien, idant Lietuwa atsigautu ir įgytu wal-
nybę; ant gašo, koks-gi skirtumas yra junge, ar
jis bus wokiszkas, ar maskoliszkas ar lenkiszkas?!
mums turi rupėti tikroji walnybė, iszsiwalnyjimas
ekonomiszkas, protiszkas, politykiszkas — ir po-
tam walni ir lygus galėsime su wafnais ir lygiais
sūtiktuwes tokias ar kitokias padaryti.

Naujansios mados lowos, stalai, krėslai ir kitokie
naminiai baldai pigiausiai parsiduoda pas L. HUMMEL,
33 W. Centre Str. Shenandoah Pa.

Dziegoriai ir dziegorėlai yra gerai prižiurimi, pirma ne
kad jie yra parduodami; dėlto pirkkite pas praktiszką dzie-
gormeisteri HOLDERMAN, kampas Main ir Loyd ulyczin.

Wyrų aptusas no \$ 3.50, waiku no \$ 2.50, wyrų plosz-
czini no \$ 2.50, o waiku — no \$ 1.50 augsztyn pas M. Bohr-
heimer 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Neapsigank o eik pas Rohrheimeri pirkti drapanas ir
užezėlysi pinigus. Atmink wietą, 11 N. Main ul. She-
nandoah Pa.

SHENANDOAH PA. Kada ateina diena užmokesties,
lietuwiai baisiai girtuoklauja; lietuwiu karcziamose riksmi
ir treksmai girdisi jau no pusmylo; naktyje ant ulyczin
girdisi bjauriausios blėwyzgos, keiksmi ir uatgėsimi ant
wėnimo; newienur pakelėje užtinki persigėrusi, apswai-
gusi, sugywlėjusi wiengiminieti begulit. Kitos giminės
taip neiszdaro kaip lietuwininkai ir lenkai. Užsigėrę žmo-
nės waidyiasi, muszasi, prowas kela. Ir ko norėti no tokiu
žmoniu, kad jie tarėtu palinkimą ant ko gero, naudingo ir

iszmintingu? Jie perdėdami gėrime ardo savo sveikatą, įstusztina savo kisenes, kėli trukszmą, užmusza savo protą, sugywuina savo szirdi, ir jausmus, o taip gi gadina vardą ir sawy pasiėlgimn užkerta kelus sawo iszmintingesiems ir walywiems brołams. Jau tik diewas kuri žmonės teisingu ir iszmintingu wadina, neiszmintingu patalė satwerdamas tokius dwikojus gywulus galwijos be wuodegos!

SUW. WALSTIJOSE maskolus Wasylus Wereszczagin iszstate ant parodos sawo abrozus New Yorke namuose Kartzo, 23 ulyczioje; amerikonomis tie abrozai labai dywnais nusiduoda. Wereszczagin sako, kad Amerika neturi pzdirtos sawiszkos dailos malorystės delto, kad czion žmonės perdaug yra persiėmę troszkimn pelno, taip kad nelieka wietos dėl augsztėsiu jieszkiniu.

NEW YORK. Kaip pirma, taip ir dabar kuningas Juodiszius taip skuta žmones, kaip įmardamas. Reikatuose - gi musu bažnyczios, tai jau pastatė sklepa augszczio 11 ir pasės pėdu ir uždėjo stogą. Už pastatymą suderėjo \$4800. Akmens paszwentiniimas įwyko 2 d. gruodzio 1888m.

Twarauckas, kad ir labai nori iszduoti gazię tūkė, tik bėda, kad neturi tokiu žmonių, kurie duotu jam pagėtbą. Wargiai kas isz to bus. Darbai pas mus dabar taip pat prastai eina, kaip ir Pensylwanijoje. pabirkai apistoja. Žmonės iszita žiema bus sunki ant pergywenimo. Ale nėra to pikto, kas ant gero nenuetu: kaip žmonėms piltwas pradeda alkti, tada jie meilesni yra ktausytiesi ir skaityti apie reikalingą pertaisymą draugijos; wargas mat grenda kelą dėl rewolucijos.... M.

WATERBURY, Conn. Pas mus geru naujienu nėra jokių, kiba kad tarime lietuwiszką karcziamą ir kromą, isz wien per tris uždėtus. Karczerai eina, mat lietuwininkai ukwatni ant gėrinio ir ant kazyriawimo. Karcziamoje yra itaisyti du statai (billardai), ant kuriu auolat eina grajus isz pinnigu; ukwatunku į grajų dangelis, ne nepritepa prie dwieju statu, reikatus treczio, grajocziai susitauks ir to. Grajus tankintini bai giasi pesztynėmis ir gėrimu. Ko nepragrajina, tai prageria. Tai wis uėko, mat gudresni lietuwinai procelę prasziokelu ir kwailesniu renka pasikasoję rankowes iki atkuniu. Nemoka musu brołai czėdyti uždirbtą skatiką, newienas isz tu, ką sziaudien uždarbį praleidžia per gerklę ir meta ant kazyru, mažu gana galėsis po nekuriu walandai, bet gailėstis negražius skatiku isz kisenės cziulpėju. O ką apie kromą, isz wiso ko man regisi nepasisekimas. - ale ką lietuwininkai nepirks walgiu, tai pripildys gėrimu: tai wis kompanija netrotys ir iszeis lygiomis, dar su uždarbiu. Kėli mėnesiai kaip karcziama uždėta, o jau kelissyk peszėsi; nors tiek gerai, kad pasibaigė ant iszrowimo ptauku ir dielu nuleidimu be apsigarsinimo ir prouu. J. Szrimas.

Idant pirkti taworus pigiai, gerai ir už tiek, ko jie yra werti, eikite pas dziegormeisteri **HOLDERMAN**, ant kampo Main ir Loyd ulycziu Shenandoah Pa.

Yra parduodama daug pigiu blogu drapanu Szenandoryje, o geriansios ir pigiausios drapanos ir skrybelės randas pas Rthzheimeri No. 11 N.M ain ul. Shenandoah Pa.

MASKOLIJA. Widuryje sawo užsiėmimo, beje pjaudamas ranką, mirė Petropilėje žinomas chirurgas ir profesorius klinikos, Bogdanowski.

Operacija jau buwo buwusi pradėta, kada profesorius, užpykęs ant neparangumo wieno isz studentu umai apažo. Wienok greitai atsigawęs, jis wėl norėjo eiti prie stato tardamas: „reikia tolaus operaciją daryti“, ale antru sykiu jis parpuolė ir po kėlu mirksniu jau buwo miręs. Mat szirdis jam plyszo.

WOKIETIJA Aprikoje naujokynes sawo daro, atimdama žiamę ir walubybę nuo tengymiu gywentoju; žinoma, kad Aprikonai labai purkszczia ant wokiszkos waldžios, kuri juos labai spaudžia ir persekioja, o kaip wienas misijonorius raszo į „Koelu. Volksztg“, nesykį wokiecziai ima ant torturu žmones, norėdami nuo ju isztraukti pagaidautas žinias.

KOREA trokszta igyti saw walubybę ir nori prietelingas suderybas padaryti su Kynu žiame.

ITALIJOJE wyresnybė reikatuauja dėl armijos 109.000.000 liru ir dėl žaiwyno 37.000.000 liru pridėczko. Ir tai mat ženktas taikos!

Reikalaudami pataisymo dziegoriu ir dziegorėlu, taip-gi brangin daigtu, kreipkitėsi prie **HOLDERMAN**, ant kampo Main ir Loyd ulycziu, Shenandoah Pa.

Užmokėjo už L. Bažsą: M. Minkewyczius \$ 1, T. Žiuryš \$ 2, W. Daukszys \$ 1, T. Juszkauckas \$ 1 50, Czepulis ir kiti 7 rbl., St. Jurewyczius 5 gulden.

Kas norite pirkti wisoku lietuwiszku kningu ateikite į rėdystę L. Bažso ant S. Main ulyczios, No. 212, Szenandoryje. Czion taip-gi parsiduoda **CIGARAI, CIGARETAI, PYPKIAI, TABAKAS,** ir kitokie rukymo dalykai.

William S. Brennan,

DARO GERUS CIGARUS,
PARDUODA WISOKIUS GATUNKUS CIGARETU.

16 N. MAIN ULYCZIA, Shenandoah Pa.

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje taiso dziegorėlus ir gali labai gerai pataisyti; už pataisymą ranczyjasi ant 2 metu, o jei kas butu isz jo pataisymo nekantantas, tai pertaiso dykai. Taiso 25 centais pigiaus ne kaip pas angtus. Wieta: No. 122 S. Main ulyczia, Shenandoah Pa.

MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA

ant **JARDIN** ul., artymais Coal ul.,

Łaikau szauciszzką dirbtuwę ir siuwu ant orderio czebatus irczewerykus kaip dėl didelų taip ir dėl waiku: priimu nesziotą apawalynę dėl sulopymo. Pigiaus darau ne kaip wisi Szenandorio szaucziai. Ateikite pas manę, brołai lietuwininkai, o džiaugsitėsi ilgai dėwėdami mano darytą awalynę.

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA
Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlaivinių kompanijų; laivakortės už pigiausią prekę. Taip-gi siunčiu pinigus į Europą, duodu daug rublių už mažai do-
rėlu. Užėikite pas mane, o neapsigausite.

KRAUCZISZKAS KROMAS
JONO MIEĖDAŽIO.

Darau uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madom.
prekia (ezienia) yra nuderiamas: drapanos ant orderio.
Draugyseziu drapanas galima gauti wisoktos mados. Wisu
aptaisas yra padaromas geriausiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA.

geriausias porteris wisame meste.

Lauerio garsus alus wisumet szwiezians, as yrapaduodama,
Knights of Labor cigarai wisumet yra prilaikomi. Užėikite
o jus wisumet gausite DIDZIAUSIA stikla alaus už 5 cen-
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL,

19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

PENNSYLVANIJOS GELEZINKELIS.

SZAKOS SCHUYLKILL.

I Wigan, Gilberton, Frackville 6.00, 9.15 pr. p., 4.10 po p.
Nedeldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
I Pottsville 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
Nedeldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
I Reading 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
Nedeldieniais 9.45 pr. p. ir 3.10 po p.
I Pottsville, Phoenixville, Norristown ir Philadelphia [stote
Broad St.] 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p. sziokią dieną.
Isz Frackville i Shenandoah 10 34 pr. p. 12.11, 7.46, 10.03
po p. Nedelomis 11.13 pr. p. ir 4.53 po p.
Isz Pottsville i Shenandoah 10.10, 11.45 pr. p. ir 7.15, 9.30
po p. Nedeldieniais 10.40 pr. p. ir 4.20 po p.
Isz Phila. (Broad ul. stote) i Pottsville ir Shenandoah 6 05,
8 35 pr. p. ir 4 10 po p. Nedeloje 9 23 pr. p.
I New York 3 20, 4 05, 4 40, 5 35, 6 50, 7 30, 8 20, 8 30, 9 40,
11 00, 11 15 pr. p. (limited express 1 14 ir 4 50 po p.) 12 49,
2 30, 3 20, 4, 5 6, 6 35, 7 12, 8 12 po p. ir 12 01 nakeza.
Nedeloje 3 20, 4 05, 4 35, 8 30, 9 40 pr. p. 12 49, 3 20
(limited 4 50, 5 28, 6 35, 7 12, 8 12 po p. ir 12 01.
Baltimore ir Washington, 12 25, 3 56, 7 20, 9 10, 10 20,
11 18 pr. p. (12 35 lim. express), 4 02, 4 30, 5 42 (limited
express) 6 57 po p. Tiktai i Baltimore 2 02, 5 08, 10 40 po p.
Nedeloje 12 25, 3 50, 7 20, pr. p. ir 11 18 [5 42
limited) 6 57 po p. I Baltimore 5 08 ir 10 40 po p.
I Pittsburg 11 20 pr. p. kasdien ir 10 00 po p. sziokią d.
Isz Sanbury i Williamsport, Elmira, Canandaigua, Ro-
chester, Buffalo ir Niagara Falls 5 10 pr. p. ir 12 52 sziokią
diena. I Watkins 5 30 sziokią dieną. I Kane 12 52 po p.
CHAS. E. PUGH, Gen. Manager. J. R. Wood, Gen P. Ag.

Brunn & Madlinger

ADWOKATAI

POTTSVILLE PA.

C. H. BOSSLER

W. COAL UL. SHENANDOAH PA

Netoli no Main glezios, Namuose Freyney.

Parduodu geriausią ir szwieziansią mėsą: jautieną, kinu-
lieną ir tt., taip-gi puddingą, deszras ir t. t. Broliai lietu-
wininkai atėikite i mano mesos kromą pirkti. Wiskas už
pigusią prekę parduoda.

PIRKKITE WISOKIAS LIEKARSTAS

Baltojo Arelo Aptiekoje

DĖLES,

PLĖSTRUS,

PILES,

LINIMENTUS,

SPIRITUS,

KAMPARUS,

ALKOHOLĮ ir wisokias kitokias Liekarstas.

Tępk ant BALTOJO ARELO.

KIRLIN'S DRUG STORE.

Nemuose Fergusono Hotelo.

DR. RICHTER'IO

PAIN EXPELLERIS

garsi prusiszka namu liekarsta turi buti laikoma
zoposte kožname name, kažnoje giminėje, kaipu
geriausia pagełba no REUMATIZMO, podagros,
persiszaldymu, nerwiszku ligu, paralyziu, iszsi-
narinimu, szirdies ligu, dantu skaudėjimo ir pił-
wo ligu, patrukimo, kosulo ir kitu ligu.

Nėra geresnės liekarstos per Expelleri.

Dabok gerai ant musu kupczystės ženktu „Rau-
dono Jkaro“ ir nepirkk be jo!

F. AD. RICHTER & CO,

310 Broadway, New York.

PREKĖ UŽ BONKĄ \$ 0.50.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa.

yra wyriausias ir seniausias agentas dėl insipirkimo no ug-
nies ir dėl apsorgėjimo gywascziu; reprezentuoja geriaus-
sius ir didziausius kompanijas. Lietuwininkai norėdami
apsisergėti ant gywascziu ir no ugnies atėikite pas mane,
ir to nupasigulesite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWE WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegeinis.

Geriausias aretkas gausi gallonais ir kwortonais.

NORTH MAIN ST. SHENANDOAH PA.